

ЕВРАЗИЯЛЫК ЭКОНОМИКАЛЫК БИРЛИК СОТУ

КОНСУЛЬТАТИВДИК КОРУТУНДУ

2017-жылдын 4-апрели

Минск шаары

Евразиялык экономикалык бирлик Сотунун Чоң коллегиясы курамында:
Төрагалык кылуучу ФЕДОРЦОВ А.А.,
баяндамачы-судья НЕШАТАЕВА Т.Н.,
судьялар АЖИБРАИМОВА А.М., АЙРИЯН Э.В., БАИШЕВ Ж.Н.,
КОЛОС Д.Г., СЕЙТИМОВА В.Х., СКРИПКИНА Г.А., ТУМАНЯН А.Э.,
ЧАЙКА К.Л.,

соттук отурумдун катчысы Панов А.А., иштин материалдарын иликтеп,
баяндамачы-судьяны угуп,

Евразиялык экономикалык бирлик Сотунун Статутунун 46, 50, 68, 69,
73, 96, 98-пункттарын, Евразиялык экономикалык бирлик Сотунун
Регламентинин 72, 85-беренелерин жетекчиликке алып,

2014-жылдын 29-майындагы Евразиялык экономикалык бирлик
жөнүндө келишимдин жоболорун түшүндүрүү тууралуу Беларусь
Республикасынын арызы боюнча төмөнкүдөй Консультативдик корутундуну
берет.

I. Арыз ээсинин суроосу

Беларусь Республикасынын Адилет министрлиги (мындан ары – арыз ээси) Евразиялык экономикалык бирлик Сотунан (мындан ары – Сот) 2014-жылдын 29-майындагы Евразиялык экономикалык бирлик жөнүндө келишимдин (мындан ары - Келишим) 74, 75, 76-беренелеринин жоболорун түшүндүрүү тууралуу арыз менен кайрылган.

Келишимдин 76-беренесинин 4-пунктуна ылайык, 2014-жылдын 29-майындагы Евразиялык экономикалык бирлик жөнүндө келишимге карата № 19 тиркеме болуп саналган Атаандаштыктын жалпы принциптери жана эрежелери жөнүндө протоколдо белгиленген жол берилишинин критерийлерине ылайык келүүчү «вертикалдык» макулдашууларды кошпогондо, Келишимдин 76-беренесинин 4-пунктуна ылайык чарба жүргүзүүчү субъекттердин (рынок субъектилеринин) ортосундагы «вертикалдык» макулдашууларга тыюу салынат.

Протоколдун II бөлүмүнүн 6-пунктунда эгер «вертикалдык» макулдашуулар коммерциялык концессиянын келишимдери болуп саналса, аларга жол бериле тургандыгы белгиленген; «вертикалдык» макулдашуунун предмети болуп саналган товардын товар рыногунда ушундай макулдашуунун катышуучусу болуп саналган ар бир чарба жүргүзүүчү субъекттин (рынок

субъектисинин) үлүшү 20 пайыздан ашпайт.

Арыз ээси Соттон аталган жоболорду “вертикалдык макулдашуулардын” жол берилишинин башка критерийлерин Евразиялык экономикалык бирликтин (мындан ары - ЕАЭБ, Бирлик) мүчө мамлекеттеринин мыйзамдарында белгилөө мүмкүндүгү жөнүндө түшүндүрүп берүүнү сурайт.

II. Соттун компетенциясы

Жогорку Евразиялык экономикалык кеңештин 2014-жылдын 23-декабрындагы № 101 чечими менен бекитилген Евразиялык экономикалык бирлик Сотунун Регламентинин (мындан ары - Сот Регламенти) 72-беренесине ылайык түшүндүрүү жөнүндө арыздар боюнча сот өндүрүшү түшүндүрүү жөнүндө арызды, арызда белгиленген түшүндүрүлүүчү маселе тууралуу башка материалдарды жана документтерди же мындай документтердин жана материалдардын күбөлөндүрүлгөн көчүрмөлөрүн берүүнү ошондой эле Сот тарабынан консультативдик корутундунун даярдалышын камтыйт.

Сот 2017-жылдын 11-январындагы токтому менен Беларусь Республикасынын Адилет министрлигинин Келишимди түшүндүрүү жөнүндөгү арызын кароого алды, анда төмөндөгүлөр белгиленген.

2014-жылдын 29-майындагы Евразиялык экономикалык бирлик жөнүндө келишимге карата № 2 тиркеме болуп саналган Евразиялык экономикалык бирлик Сотунун Статутунун (мындан ары - Сот Статуту) 46-пунктуна ылайык, Сот Бирликтин мүчө мамлекетинин же органынын арызы боюнча Келишимдин, Бирликтин алкактарындагы эл аралык келишимдердин жана Бирлик органдарынын чечимдерин, ошондой эле Бирликтин жана Сот органдарынын кызматкерлеринин жана кызмат адамдарынын арызы боюнча Келишимдин, Бирликтин алкактарындагы эл аралык келишимдердин жана Бирлик органдарынын чечимдеринин эмгектик укук мамилелери менен байланыштуу болгон жоболорун түшүндүрүүнү жүзөгө ашырат.

Сот Статутунун 49-пунктуна ылайык Сотко түшүндүрүү жөнүндө арыз менен мүчө мамлекеттин атынан кайрылуу мүчө мамлекеттин ыйгарым укуктуу органдары жана уюмдары тарабынан жүзөгө ашырылат, алардын тизмеги ар бир мүчө мамлекет тарабынан аныкталат жана Сотко дипломатиялык каналдар аркылуу жөнөтүлөт.

Беларусь Республикасынын Тышкы иштер министрлиги 2015-жылдын 27-февралындагы №18-31/4374 нота менен Сотко билдиргендей, Беларусь Республикасынын Президентинин 2015-жылдын 30-январындагы № 43 “Евразиялык экономикалык бирлик жөнүндө келишимди ишке ашыруу боюнча чаралар жөнүндө” жарлыгынын 1-пунктунда Беларусь Республикасынын Адилет министрлиги Келишимдин, Бирликтин

алкактарындагы эл аралык келишимдердин жана Бирлик органдарынын чечимдеринин жоболорун түшүндүрүп берүү тууралуу арыз менен Беларусь Республикасынын атынан кайрылууга ыйгарым укуктуу орган болуп саналары белгиленген.

Сот Регламентинин 10-беренесинин 2-пунктунун натыйжасында түшүндүрүү жөнүндө арызга Сот Регламентинин 31-беренесинин 1-пунктунда көрсөтүлгөн адам колун коет.

Сот Регламентинин 31-беренесинин 1-пунктунун б) пунктчасына ылайык Сотто мүчө мамлекеттердин өкүлдөрү болуп Сот Статутунун 49-пунктуна ылайык аныкталган мүчө мамлекеттин ыйгарым укуктуу органдарынын жана уюмдарынын жетекчилери чыга алышат. Арызга Сот Статутунун 46-47-пункттарында каралган тартипте Сотко кайрылууга ыйгарым укуктуу органынын жетекчиси - Беларусь Республикасынын Адилет министри кол койгон.

III. Соттогу жол-жобо

Сот Статутунун 68-пунктуна ылайык түшүндүрүү жөнүндө иштерди кароо тартиби Сот Регламенти тарабынан аныкталат.

Сот Статутунун 73-пунктуна ылайык түшүндүрүү жөнүндө иштерди Сот Соттун Чоң коллегиясынын отурумунда карайт.

Ишти Сот тарабынан кароого даярдык көрүүнүн алкактарында Евразиялык экономикалык комиссиянын, мүчө мамлекеттердин атаандаштык чөйрөсүнө контроль жүргүзүүгө жооптуу министрликтери менен ведомстволорунун, монополияга каршы жөнгө салуу жана атаандаштыкты коргоо маселелерин иликтөөчү илимий мекемелердин дарегине суроо-талаптар жөнөтүлгөн жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Монополияга каршы жөнгө салуу мамлекеттик агенттигинен, Армения Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын М. Котанян атындагы Экономика институтунан, Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Д.Алышбаев атындагы Экономика институтунан, Беларусь Республикасынын Монополияга каршы жөнгө салуу жана соода министрлигинен, Россиянын Монополияга каршы федералдык кызматынан, Армения Республикасынын Экономикалык атаандаштыкты коргоо боюнча мамлекеттик комиссиясынан, Казакстан Республикасынын Улуттук экономика министрлигинен, Е.Т. Гайдар атындагы Экономикалык саясат институтунан жооптор алынган.

Беларусь Республикасынын Адилет министрлиги Сотко Беларусь Республикасынын Тышкы иштер министрлигинин, Беларусь Республикасынын Монополияга каршы жөнгө салуу жана соода министрлигинин жана Беларусь Республикасынын Мыйзамдар жана укуктук изилдөөлөр улуттук борборунун корутундуларын жөнөткөн.

Евразиялык экономикалык комиссия Сотко өзүнүн корутундуларын жана Сот тарабынан суратылган кошумча материалдарды жөнөткөн.

IV. Соттун тыянактары

Соттун Чоң коллегиясы эл аралык-укуктук нормаларды түшүндүрүү 1969-жылдын 23-майындагы Эл аралык келишимдер укугу жөнүндө Вена конвенциясынын 31-беренеси эске алынуу менен жүзөгө ашырыла тургандыгын белгилейт.

1. Сот монополияга каршы жөнгө салуу чөйрөсү Бирликтин компетенциясына кирерин же Бирликке мүчө мамлекеттер бул чөйрөдө улуттук мыйзамдардын нормаларын кабыл ала аларын аныктоого тийиш.

Келишимдин 3-беренесине ылайык Бирлик өз ишмердигин Келишимге ылайык ага мүчө мамлекеттер тарабынан берилген компетенциянын алкагында, башкалардын ичинде, рынок экономикасынын принциптерин сактоонун жана ак ниет атаандаштыктын негизинде жүзөгө ашырат.

Келишимдин 1-беренесинде Бирликте координацияланган, макулдашылган же бирдиктүү саясат ишке ашырылары, бул укуктук жөнгө салуунун бир түрдүүлүгүнүн ар кандай даражасын караштылары белгиленген.

Келишимдин 2-беренесинде «бирдиктүү саясат» мүчө мамлекеттер аныктаган, Келишимде каралган чөйрөлөрдө алар жүзөгө ашыруучу саясат катары аныкталат, ал мүчө мамлекеттердин бир түргө келтирилген укуктук жөнгө салууну колдонушун, анын ичинде Бирликтин органдарынын ыйгарым укуктарынын алкагында алардын чечимдеринин негизинде колдонушун болжолдойт.

«Макулдашылган саясат» мүчө мамлекеттер ар кандай чөйрөлөрдө жүзөгө ашыруучу саясатты билдирет, ал укуктук жөнгө салууну шайкеш келтирүүнү, анын ичинде Бирликтин органдарынын чечимдеринин негизинде Келишимде каралган Бирликтин максаттарына жетишүү үчүн зарыл болгон даражада шайкеш келтирүүнү болжолдойт.

«Координацияланган саясат» – бул Бирликтин органдарынын алкагында жактырылган, Келишимде каралган Бирликтин максаттарына жетишүү үчүн зарыл болгон жалпы мамилелердин негизинде мүчө мамлекеттердин кызматташтыгынын жүзөгө ашырылышын болжолдогон саясат.

Келишимдин 2-беренеси кайсы бир чөйрөнү бирдиктүү саясатка киргизүү үчүн төмөнкүдөй шарттарга ылайык келиши зарыл деген тыянак жасоого мүмкүндүк берет:

- 1) бир түргө келтирилген укуктук жөнгө салуунун болушу;
- 2) мүчө мамлекеттер бул чөйрөдөгү компетенцияларды алардын улут үстүлүк ыйгарым укуктарынын алкагында Бирликтин органдарына бериши.

Коомдук мамилелердин чөйрөсүн координацияланган саясатка киргизүү үчүн жалпы, анын ичинде Бирликтин органдарында жактырылган мамилелерди жана алардын Бирликтин максаттарына жетишүүгө багытталышын белгилөө жетиштүү.

Монополияга каршы жөнгө салуу чөйрөсүндө бир түргө келтирүү

Келишимдин 76-беренесинин, ошондой эле Протоколдун алкагында жүргүзүлөт, алар Келишимдин 74-беренесине ылайык чек ара аралык рыноктордогу атаандаштыктын жалпы эрежелерин белгилейт. Келишимдин 74-беренесинин 2-пунктуна, Жогорку Евразиялык экономикалык кеңештин 2012-жылдын 19-декабрындагы № 29 «Рынокту чек ара аралык рынокко киргизүүнүн критерийлерин бекитүү жөнүндө» чечиминин 2-пунктуна ылайык, эгерде анын географиялык чек аралары эки жана андан көп мүчө мамлекеттердин аймактарын камтыса, ал чек ара аралык деп эсептелет.

Мүчө мамлекеттер Евразиялык экономикалык комиссияга – Бирликтин органына – мүчө мамлекеттердин чарба жүргүзүүчү субъекттери (рынок субъектилери), ошондой эле мүчө мамлекеттердин чарба жүргүзүүчү субъектиси (рынок субъектилери) болуп саналбаган жеке жактары жана коммерциялык эмес уюмдары бузууларды четтетүү формасында атаандаштыктын жалпы эрежелерин сакташына контролдук кылуу боюнча ыйгарым укуктарды бериши, эгерде ушундай бузуулар чек ара аралык рыноктордо атаандаштыкка, атап айтканда, айып санкцияларын колдонуу формасында терс таасир этсе же терс таасир этиши мүмкүн болсо, чек ара аралык рыноктордогу атаандаштык саясат чөйрөсүндөгү улут үстүлүк органдын компетенциясынын бар экендиги жөнүндө ырастап турат (Протоколдун 1-пункту).

Ошентип, чек ара аралык рыноктордо атаандаштыкты коргоо чөйрөсүндөгү эрежелер Бирликтин укугу менен жөнгө салынат жана бирдиктүү саясатка (улут үстүлүк жөнгө салуу) кирет.

Улуттук рыноктордогу атаандаштыкты коргоого келсек, Соттун Чоң коллегиясы буларды белгилейт: ушул чөйрөдө укуктук жөнгө салуу атаандаштыктын жалпы принциптерин жана эрежелерин бекемдөө аркылуу Келишимдин 75-76-беренелеринде белгиленген, алар мүчө мамлекеттердин мыйзамдарында өркүндөтүлүшү мүмкүн.

Мында Келишимдин 74-беренесинин 3-пункту мүчө мамлекеттерге өздөрүнүн мыйзамдарында кошумча тыюу салууларды, ошондой эле Келишимдин 75 жана 76-беренелеринде каралган тыюу салууларга карата кошумча талаптарды жана чектөөлөрдү белгилөө укугун берет.

Укуктун жогоруда келтирилген нормаларын салыштырма талдоо чек ара аралык рыноктордо атаандаштыкты коргоо – Бирликтин бирдиктүү саясатын, ошол эле учурда улуттук рыноктордо атаандаштыкты коргоо координацияланган саясатты билдирет деп тыянак чыгарууга мүмкүндүк берет.

Өз кезегинде, Келишимдин 74-беренесинин 4-пунктуна ылайык мүчө мамлекеттер, эгерде үчүнчү өлкөлөрдүн чарба жүргүзүүчү субъектилеринин (рынок субъектилеринин) аракеттери мүчө мамлекеттердин товардык рынокторундагы атаандаштыктын абалына терс таасирин тийгизиши мүмкүн болсо, аларга карата макулдашылган атаандаштык (монополияга каршы) саясатты жүргүзөт.

Ошентип, Бирликтин атаандаштык укугу саясаттын бардык үч түрүн камтыйт, аларды колдонуу 1) рыноктун мүнөзү (улуттук же чек ара аралык) жана 2) чарба жүргүзүүчү субъекттин улуту (мүчө мамлекеттин рыногунун субъекти же үчүнчү өлкөлөрдүн рыногунун субъекти) сыяктуу критерийлерден көз каранды.

2. Жогоруда баяндалгандар Соттун Чоң коллегиясына атаандаштыктын жалпы эрежелери тикелей аракетке ээ жана мүчө мамлекеттер тарабынан эл аралык келишимде бекемделген нормалар катары түздөн-түз колдонулууга тийиш деп тыянак чыгарышына мүмкүндүк берет.

Өз кезегинде, улуттук мыйзамдар белгиленген жалпы мамилелерге карата кошумча талаптарды, чектөөлөрдү жана тыюу салууларды камтышы мүмкүн (Келишимдин 74-беренесинин 3-пункту).

Бирликтеги атаандаштыкты жөнгө салууга келсек, Соттун Чоң коллегиясы Келишимдин 74-беренеси мүчө мамлекеттерге өзүнүн ички рыногунда атаандаштык мамилелерди жөнгө салууда аракеттенүүнүн айрым эркиндигин берерин белгилейт.

Аракеттин ушул эркиндиги укук нормаларын кабыл алууда мамлекеттер өзүнүн ички рыногун өнүктүрүүнүн жана чек ара аралык натыйжалуу иштөөнүн ортосундагы орундуу тендемди табууга тийиш экендигин болжолдойт, бул мүчө мамлекеттер да, Бирликтин органдары да бири-биринин компетенциясына кийлигишүүгө тийиш эместигин жоромолдойт.

Бирликке мүчө мамлекеттер Келишимдин 4-беренесинде Бирликтин алкагында товарлардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн, капиталдын жана эмгек ресурстарынын бирдиктүү рыногун түзүүгө өзүнүн умтулуусун билдиргенин эске алып, Соттун Чоң коллегиясы Бирликке мүчө мамлекеттер ар кыл укук колдонуу практикасын түзүүнү жана андан улам Бирликтин аймагында ишкердик ишмердикти жүргүзүү үчүн бирдей эмес шарттарды түзүүнү четтеткидей түрдө мыйзамдарды шайкеш келтирүүгө тийиш деп эсептейт.

3. Келишимдин 74-беренесинин 1-пункту Келишимдин XVIII бөлүмүнүн предмети мүчө мамлекеттердин аймактарында атаандаштыкка каршы аракеттерди жана эки жана андан көп мүчө мамлекеттин аймагындагы чек ара аралык рыноктордо атаандаштыкка терс таасирин тийгизүүчү аракеттерди табууну жана жоюуну камсыз кылуучу атаандаштыктын жалпы принциптерин жана эрежелерин белгилөө болуп саналарын көрсөтүп турат.

Келишим анда мүчө мамлекеттердин аймактарында, ошондой эле чек ара аралык рыноктордо атаандаштык маселелерин жөнгө салуучу жалпы принциптер жана эрежелер камтылганын карайт.

Келишимдин 74-беренесинин 7-пунктунун натыйжасында Келишимдин XVIII бөлүмүнүн жоболорун ишке ашыруу Протоколго ылайык жүргүзүлөт.

Протоколдун 1-пункту ушул Протокол башкалардын арасында, Келишимдин XVIII бөлүмүнө ылайык иштелип чыкканын жана анын

жоболорун өнүктүрүү менен, Протокол «вертикалдык» макулдашуулардын жол берилишинин критерийлерин төмөнкүдөй ыкма менен белгилээрин көрсөтүп турат.

Протоколдун 2-пунктунун 1-пунктчасына ылайык «вертикалдык макулдашуу» деп чарба жүргүзүүчү субъектилеринин (рынок субъектилеринин) ортосундагы макулдашуу түшүнүлөт, алардын бири товарды сатып алат же потенциалдуу сатып алуучу болуп саналат, ал эми экинчиси товарды берет же анын потенциалдуу сатуучусу болуп саналат.

Протоколдо белгиленген жол берилишинин критерийлерине ылайык жол берилүүчү деп таанылган «вертикалдык» макулдашууларды кошпогондо, Келишимдин 74-беренесинин 4-пунктуна ылайык чарба жүргүзүүчү субъектилердин (рынок субъектилеринин) ортосундагы «вертикалдык» макулдашууларга тыюу салынат.

Келишимде «вертикалдык» макулдашууларга карата тыюу салуулар 76-берененин 4-пунктунда баяндалган жана төмөнкүдөй макулдашуулардын мазмунуна тиешелүү:

1) сатуучу сатып алуучу үчүн товарды кайра сатуунун максималдуу баасын белгилеген учурду кошпогондо, мындай макулдашуулар товарды кайра сатуу баасын белгилөөгө алып келет же алып келиши мүмкүн;

2) мындай макулдашууларда сатуучунун атаандашы болуп саналган чарба жүргүзүүчү субъектинин (рынок субъектисинин) товарын сатпоого сатып алуучунун милдеттенмеси каралган.

Протоколдо белгиленген жол берилишинин критерийлерине ылайык жол берилүүчү деп таанылган «вертикалдык» макулдашууларды кошпогондо, саналып өткөн шарттарды камтыган макулдашуулар тыюу салынган макулдашуулар болуп саналат.

Протоколдун 6-пунктунда «вертикалдык» макулдашууларга жол берилишинин төмөнкүдөй эки критерийи бекемделген:

1) мындай макулдашуулар коммерциялык концессиянын келишимдери болуп саналат;

2) «вертикалдык» макулдашуунун предмети болуп саналган товардын товардык рыногунда ушундай макулдашуунун катышуучусу болуп саналган ар бир чарба жүргүзүүчү субъектин (рынок субъектисинин) үлүшү 20 пайыздан ашпайт.

Соттун Чоң коллегиясы саналып өткөн критерийлердин ичинен экинчиси төмөнкүлөргө таянуу менен эсептеле тургандыгын белгилейт:

субъекттин мүнөздөмөлөрү – ушундай макулдашуунун катышуучусу болуп саналган чарба жүргүзүүчү субъект (рынок субъектиси);

товардык рыноктун мүнөздөмөлөрү – «вертикалдык» макулдашуунун предмети болуп саналган товардын товардык рыногу.

Ошентип, ЕАЭБдин укугунун нормалары «жол берилишинин критерийи» жана «тыюу салуу» түшүнүктөрүн бөлөт, мында жол берилишинин критерийлеринин тизмеси Келишимдин 76-беренесинин

4-пунктунда бекемделген тыюу салууларды камтыбайт.

Жол берилишинин критерийлери «вертикалдык» макулдашуулар үчүн гана белгиленет, императивдик мүнөзгө ээ жана чарба жүргүзүүчү субъекттин аракеттеринин мыйзамдуулугун жана орундуулугун баалоо үчүн зор мааниге ээ, бирок товардык рынокто катышуучулардын иш жүзүндөгү тендигин, ошондой эле ЕАЭБдин алкагындагы «вертикалдык» макулдашууларды бир түрдүү укуктук жөнгө салууну камсыз кылуучу аспап да болуп саналат.

Өз кезегинде, Келишимдин 76-беренеси айрым категориядагы чарба жүргүзүүчү субъекттер, товарлар жана макулдашууларга карата тыюу салууларды белгилей тургандыгын эске алып, шайкеш келтирилген улуттук мыйзамдарда ушул эле категорияларда көрсөтүлгөн талапка кошумча иретинде мамлекеттердин ички товардык рыногунун иштөө шарттары эске алынуучу кошумча талаптар, чектөөлөр жана тыюу салуулар белгилениши мүмкүн деп тыянак чыгаруу керек.

Ушул норманы чечмелөө үчүн анда колдонулган «тыюу салуу» жана «жол берилишинин критерийи» терминдерин демейки маанисине ылайык түшүнүү принциптүү болуп саналат. Мындан тышкары, «кошумча» жана «башка» деген сын атоочтордун ортосундагы айырманы аныктоо керек.

«Тыюу салуу» – кандайдыр-бир нерсени жасоого уруксат бербөө, тыюу; ал эми «жол берилишинин критерийин» «уруксат берилген, жол берилген, мүмкүн болгон, жасоого боло турган нерсени баалоого негиз болгон белги» катары аныктоого болот. Тиешелүү контексте колдонулган «талап» жана «чектөө» деген терминдер төмөнкүдөй мааниге ээ боло тургандыгын кошумча белгилей кетүү керек: талап – «кимдир бирөө же бир нерсе аларга шайкеш келүүгө тийиш болгон норма, шарт, шарттардын жыйындысы»; чектөө – «чектеген, кимдир бирөөнү, бир нерсени кандайдыр бир чектерге, алкакка салган нерсе» (А.П. Евгеньеванын редакциясы астындагы төрт томдон турган «Словарь русского языка»).

Ошентип, Келишимдин 74-беренесинин 3-пунктунун нормаларын туура түшүнүү бул норма мүчө мамлекеттерге жол берүүчү нормаларды эмес, тыюу салуучу нормаларды белгилөөгө компетенция берет деп тыянак чыгарууга мүмкүндүк берет.

Соттун Чоң коллегиясы арыз ээсинин улуттук мыйзамдарда жол берүүнүн башка критерийлерин белгилөө мүмкүнчүлүгү жөнүндө Келишимдин жоболорун түшүндүрүүнү өтүнүп жатканына көңүл бурат.

Көрсөтүлгөн сөздүктө келтирилген аныктамаларга ылайык, «кошумча» деген сын атооч – «кандайдыр бир нерсеге толуктоо, кошумча болуп саналган» дегенди, ал эми «башка» деген сөз «бөлөк, бул эмес, мындай эмес, мындан (же мурдагыдан) айырмаланган» дегенди билдирет.

Демек, Келишимдин 74-беренесинин 3-пунктунун нормасында мүчө мамлекеттерге өзүнүн улуттук мыйзамдарындагы тыюу салуулардын, ошондой Келишимдин 75-76-беренелеринде каралган тыюу салууларга карата талаптардын жана чектөөлөрдүн тизмегин толуктоо укугу берилет.

Келишим мүчө мамлекеттердин мыйзамдарынын нормаларында «вертикалдык» макулдашуулардын жол берилишинин башка критерийлерин белгилөөгө мүмкүндүк берген жоболорду камтыбайт.

4. Соттун Чоң коллегиясы «ар кандай товардык рынок» жана «вертикалдык» макулдашуунун предмети болуп саналган товардын товардык рыногу» түшүнүктөрүнүн катышы жөнүндө суроону түшүндүрүүнү зарыл деп эсептейт.

Протоколдун 2-пунктунун 19-пунктчасы башка товар менен алмаштырылышы мүмкүн болбогон товарды же өз ара алмаштыруучу товарларды жүгүртүү чөйрөсү катары «товардык рынок» аныктамасын камтыйт, анын чектеринде (анын ичинде географиялык чектеринде) экономикалык, техникалык же башка мүмкүнчүлүктөргө же болбосо максатка ылайыктуулукка таянып, сатып алуучу товарды сатып алышы мүмкүн жана мындай мүмкүнчүлүк анын чегинен тышкары жакта жок.

Протоколдун II бөлүмүнүн 6-пунктунун 2-пунктчасы ар кандай товардык рынок жөнүндө эмес, «вертикалдык» макулдашуунун предмети болуп саналган товардын товардык рыногу жөнүндө норманы камтыйт.

Ушуга байланыштуу Соттун Чоң коллегиясы Бирликтин укугу «товардын товардык рыногу» түшүнүгүн колдонуп, ал төмөнкүдөй эки түзүүчүгө таянуу менен аныкталарын белгилейт: өнүмдүк чектер (алмаштыруучу товарлардан турган товардык топ, алардын рыноктору бир товардык рынок катары бааланат) жана географиялык чектер (сатып алуучуда товарларды сатып алуунун экономикалык максатка ылайыктуулугу бар аймактар).

Ошентип, Соттун Чоң коллегиясынын пикири боюнча улуттук мыйзамдарда чарба жүргүзүүчү субъекттин үлүшү ар кандай товардык рынокто талданууга тийиш экендиги жөнүндө эрежелерди белгилөө бир товардын товардык рыногунда атаандаштыктын эрежелерин бузуу чарба жүргүзүүчү субъект ак ниеттүү аракеттенип жаткан башка товардык рынокто ишкердик ишмердикти жүзөгө ашырууда жоопкерчиликти пайда болушуна алып келиши мүмкүн. Акыркысы укуктук айкындык принцибине ылайык келбейт жана монополияга каршы мыйзамдардын сакталышына контролдук кылууда мамлекеттик органдарга чексиз дискреция берет, ошондой эле чарба жүргүзүүчү субъекттерге өз ишин ар кандай товардык рыноктун белгиленген пайызынан ашыкты ээлебегидей түрдө кайра түзүмдөлүшү боюнча милдеттерди жүктөйт, бул Келишимдин 4-беренесине ылайык Бирликтин негизги максаттарына ылайык келбейт.

Тыянак

5. Ошентип, Соттун Чоң коллегиясы Келишимдин 4-беренесин, 74-76-беренелерин, Протоколдун II бөлүмүн өз ара байланышта окуу «вертикалдык» макулдашуулардын жол берилишинин белгиленген

критерийлерин өзгөртүүгө Бирликке мүчө мамлекеттердин укугун карабай тургандыгы жөнүндө тыянакка келет.

Корутунду жоболор

Ушул Консультативдик корутундунун көчүрмөсү арыз ээсине жөнөтүлсүн.

Консультативдик корутунду Соттун расмий интернет-сайтына жайгаштырылсын.

Төрагалык кылуучу

А.А. Федорцов

Баяндамачы-судья

Т.Н. Нешатаева

Судьялар

А.М. Ажибраимова

Э.В. Айриян

Ж.Н. Баишев

Д.Г. Колос

В.Х. Сейтимова

Г. А. Скрипкина

А. Э. Туманян

К.Л. Чайка